

*Bijlage***VERSLAG van de Excursie, gehouden te Neuzen en omgeving op 21 Augustus 1937 en volgende dagen.**

Hoewel de aanvang van de excursie was vastgesteld op Zaterdag 21 Augustus konden meerdere leden hun ongeduld niet bedwingen en waren al eer in Neuzen. Zo arriveerde KRUSEMAN daar reeds Woensdag 18 Augustus, DOCTERS VAN LEEUWEN al vrij vroeg op Vrijdag 20 Augustus. JOH. JANSEN, P. JANSEN, v. SOEST en SLOFF waren reeds Woensdag in Goes samen gekomen en maakten van daar uit verschillende tochten, de laatste op Vrijdag in gezelschap van Kloos naar de meelfabriek te Middelburg, waar een groot aantal adventieven werden waargenomen, en vandaar terug naar Goes. Per laatste gelegenheid gingen wij 's avonds naar Neuzen, waar wij in hotel „Rotterdam” een onderdak vonden. Vermelding verdient, dat bij het station van tram en boot te Hoedekenskerke o.a. *Bupleurum tenuissimum*, *Linaria Elatine*, *Panicum lineare* en *Corrigiola* gevonden werden.

Zaterdagmorgen maakte het hele toen aanwezige gezelschap tussen de buitjes door een paar verkenningstochtjes langs de noord-westelijke binnen- en buitenwal van het stadje. De middagboten brachten reeds zoveel versterking, dat 's middags in twee groepen uitgetrokken werd. Groep I, bestaande uit BREMEKAMP, GORTER, KRUSEMAN, DE LEEUW, v. SOEST, SLOFF en WEEVERS, ging naar het N.W., de Nieuwe Neuzenpolder rond en groep II: DOCTERS v. LEEUWEN, JOH. JANSEN, P. JANSEN, DE JONGH, KLOOS, SCHOENMAKERS, SIERTSEMA, VERMEULEN en WACHTER trok naar het Z.O., de Zuidlandpolder achter Triniteit rond. 's Avonds kwam de rest van het gezelschap aan, dat toen op 21 voltallig was. Zondag 22 Augustus werkten wij in vijf groepen. Twee hiervan begaven zich per auto naar het zuiden en lieten zich tegen het diner weer terughalen. De eerste, bestaande uit KOOPMANS, SIERTSEMA en v. SOEST bezocht de omgeving van Zuiddorpe, de tweede: DOCTERS v. LEEUWEN, SLOFF en WACHTER verkende St. Andries en Drie Hoefijzers. Ook groep III, bestaande uit ADRIANI, GORTER, KRUSEMAN, DE LEEUW, VLEIGER en WEEVERS, bleef de gehele dag uit. Zij fietste naar het N.O. naar Othene, de Griete en de buitendijk langs de Eendragtspolder over de Val en door de Zaamslagpolder terug. Groep IV: beide JANSEN's, SCHOENMAKERS, VERMEULEN en v. D. WIJK maakte voor en na de lunch een tocht in Z.W. richting naar de Knol, Hoek en het Axelsche gat,

terwijl groep V: BRAND, BREMEKAMP, DE JONGH en KLOOS tweemaal het Paradijs bezocht en inventariseerde.

Maandag werden vier groepen samengesteld. Groep I: DOCTERS v. LEEUWEN, KOOPMANS, SIERTSEMA, v. SOEST, SLOFF en WACHTER wandelde van Sluiskil oostelijk van het kanaal naar Neuzen terug en bewerkte een dubbele rij kwartierhokjes. Na de lunch vertrokken DE LEEUW en v. SOEST. SLOFF maakte nog een verkenning naar Mauritsfort en de beide Westenijkpolders, terwijl KOOPMANS, SIERTSEMA en WACHTER in de omgeving van Neuzen nog wat rondzochten. Groep II: ADRIANI, P. JANSSEN, KRUSEMAN, VLEGER en WEEVERS bracht de dag aan de westkant van de Braakman door. Groep III: BREMEKAMP, JOH. JANSSEN, SCHOENMAKERS en VERMEULEN inventariseerde de streek tussen Axel en Absdale, aansluitend aan de streek die de groepen I en II Zondag hadden bezocht. Ook groep IV: BRAND, GORTER, DE JONGH, KLOOS en v. d. WIJK bleef de gehele dag uit en bezocht de omgeving van Sas van Gent en Selzaete, waar verschillende adventief terreintjes ontmoet werden. De volgende morgen reisden DOCTERS v. LEEUWEN en KOOPMANS af. De overblijvenden vormden Dinsdag 24 Augustus drie groepen. ADRIANI, P. JANSSEN, SLOFF en WEEVERS bewerkten de omgeving van het Axelsche gat en de streek tussen Philippine en de Braakman. WEEVERS kon deze tocht maar ten dele meemaken, omdat hij na de lunch met SIERTSEMA wilde afreizen. BREMEKAMP, GORTER, KRUSEMAN, VLEGER en v. d. WIJK doorzochten het grensgebied tussen Overslag en Koewacht, terwijl BRAND, JOH. JANSSEN, DE JONGH, KLOOS, SCHOENMAKERS en VERMEULEN, zich af en toe splitsend en weer samenkomend, de streek tussen Reuzenhoek en Hengstdijk inventariseerden. Woensdag 25 Augustus verlieten 's morgens BREMEKAMP, P. JANSSEN, VERMEULEN en WACHTER ons en werd het werk in twee groepen voortgezet. ADRIANI, JOH. JANSSEN, SCHOENMAKERS en SLOFF voltooiden het onderzoek in het Z.O. door een route over Kijkuit, Absdale, Drie Hoefijzers, Hazelarenhoek, terwijl BRAND, GORTER, DE JONGH, KLOOS, KRUSEMAN en VLEGER het Nederlands-Belgische grensgebied van de Braakman tot Drie Kwart afwerkten. Hoewel hier en daar nog wel wat kwartierhokjes open stonden op het nederlandse deel van de oostelijke $\frac{5}{8}$ van S2, leek het mij toch, dat het doel van de excursie Neuzen voldoende bereikt was en daar enkelen de volgende dag bij wijze van vakantie een tocht naar Cadzand wilden maken, om dan Vrijdag het werk in Neuzen weer voort te zetten, besloot ik naar Dordt terug te gaan. Donderdag fietsten GORTER, KLOOS, VLEGER en v. d. WIJK onderweg nog enkele notities makend over Hulst en Lillo naar Roo-

zendaal. SCHOENMAKERS hield die dag vakantie in Neuzen; DE JONGH had 's morgens de beide havenhoofden nog eens gehokt en was daarna met BRAND huiswaarts gekeerd. ADRIANI, JOH. JANSEN, KRUSEMAN en SLOFF gingen naar Cadzand, natuurlijk vanuit de trein hokkende. De gegevens, die zij buiten het blad S 2 verzamelden, wil ik bij de excursie Neuzen liever niet mee rekenen, alleen zij hier vermeld, dat zij op die tocht nog nieuwe vindplaatsen van *Sclerochloa Borreri* en *Halymus pedunculata* vonden en bovendien een nieuwe Nederlandse indigeen, n.l. *Petroselinum segetum*, een atlantische soort, die ook in het Belgische kustgebied voorkomt. Na deze tocht keerde ADRIANI huiswaarts. Vrijdag 27 Augustus vulden KRUSEMAN, SCHOENMAKERS en SLOFF nog wat hokjes aan ten N. en ten O. van Sas van Gent. Zaterdag zetten KRUSEMAN en SLOFF dat werk voort vanaf Driewegen naar het zuiden tot dicht bij Sas van Gent en vandaar oostelijk tot Zuiddorpe. Zondag 29 Augustus geeft een aantal notities van dezelfde uit de tram naar Walsoorden. Zij werkten verder bij Ossensse op blad R 2. Maandag 30 Augustus is SLOFF alleen overgebleven en werkt nog in de buurt van Zuiddorpe (16 32, 17 21, 28 41 en België) en Dinsdag neemt hij 46 21 nog. Daarmede zijn dan 207 lijsten ingevuld met gegevens uit de volgende 192 hokjes: S 2 13 22, 24, 14 31, 34, 15 14, 21, 22, 23, 24, 32, 33, 34, 41, 42, 43, 44, 16 13, 14, 24, 31, 32, 33, 34, 42, 43, 44, 17 11, 12, 21, 22, 23, 24, 31, 33, 41, 42, 43, 18 11, 12, 13, 14, 21, 23, 24, 31, 32, 33, 34, 41, 21 23, 24 12, 13, 14, 21, 23, 31, 32, 34, 41, 42, 43, 44, 25 11, 12, 13, 14, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 33, 34, 41, 42, 26 11, 12, 13, 14, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 34, 41, 42, 43, 44, 27 11, 13, 23, 24, 42, 28 12, 13, 14, 41, 34 12, 21, 22, 23, 24, 35 11, 12, 13, 14, 32, 41, 42, 43, 44, 36 12, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 33, 34, 41, 43, 37 13, 32, 34, 42, 43, 44, 38 14, 23, 24, 31, 32, 33, 34, 41, 42, 43, 44, 45 22, 24, 41, 42, 43, 44, 46 11, 12, 21, 22, 24, 31, 32, 33, 34, 41, 42, 43, 44, 47 11, 12, 13, 14, 21, 22, 24, 31, 31, 32, 33, 34, 41, 43, 44, 48 11, 12, 13, 14, 21, 22, 24, 31, 32, 33, 41, 42, 55 22, 56 11, 22, 57 11, 12.

Dat dit grote aantal bereikt kon worden is, naast de volhardende ijver van SLOFF te danken aan de sterke verdeling in groepen, die we dit jaar hebben toegepast en die toegepast kon worden, omdat er in het te onderzoeken terrein betrekkelijk weinig variatie was, of liever, dat er altijd een voldoende aantal terreinen van dezelfde aard waren, waar alle groepen dus ongeveer dezelfde kansen hadden op een interessante excursie. Dijken, slenken of krekken en schorren waren de hoofdschotel. Verreweg het grootste deel van het terrein was zilt of brak en klei, alleen de streek langs de Belgische grens was hier en daar zandig en

bosachtig. Wel is waar bracht dit veelvuldig splitsen de eenheid van de excursie wat in gevaar en het werd daardoor ook lastig een overzicht van de bereikte resultaten te krijgen, maar aan een en ander werd tegemoet gekomen, doordat we 's avonds allen bij elkaar in een afzonderlijke zaal het verzamelde materiaal en de overige verzamelde gegevens konden verwerken en bespreken. Bovendien werd de indeling van de verschillende groepen zoveel mogelijk van dag tot dag gewijzigd. Alleen de sociologen van het gezelschap waren meestal samen in een groep. Behalve op de Phanerogamen en de (weinige) vaatkryptogamen werd vrij veel op gallen gelet, voornamelijk door DOCTERS VAN LEEUWEN, die weer de gebruikelijke bijlage tot dit verslag levert. Voor de mossen interesseerden zich vooral WACHTER, KOOPMANS en v. d. WIJK, maar in dit opzicht is de excursie weinig belangrijk geweest, zodat v. d. WIJK rusteloos van de ene groep naar de andere dwaalde om overal hetzelfde, vrijwel negatieve, resultaat te bereiken. Op paddestoelen en wieren is, zover ik weet, deze excursie door het ontbreken van deelnemers, die daarin speciaal belang stelden, heel weinig gelet, zodat we ons dit jaar met bijlagen over gallen, mossen en sociologie moeten tevreden stellen. De nabijheid van de grens deed zich min of meer gevoelen in de wijze waarop het publiek op onze verschijning reageerde. Eenmaal werden wij voor „blijkbaar een groep spionnen” uitgemaakt, en een andere keer ging ons de roep vooruit: „doe de deuren dicht, daar komen ze”. Maar overigens vonden wij slechts vriendelijke belangstelling en zelfs af en toe welwillende medewerking. Voor de verzorging en hulpvaardigheid in Hotel „Rotterdam” hebben wij niets dan lof en brengen wij hier den Heer en Mevrouw STANDAERT—v. WOERKOM gaarne een woord van dank.

In de nu volgende lijst van soorten, die op deze excursie zijn waargenomen, zijn met een * aangegeven, diegene, die nieuw zijn voor het doorzochte gebied, d.w.z. wij hebben ons onderzoek in hoofdzaak beperkt tot die kwartierhokjes, waaruit het I.V.O.N. nog geen gegevens had. De nieuwe soorten zijn dan die, welke op de I.V.O.N.-kaarten van het blad Neuzen nog ontbraken. Voor de planten, die in minder dan 10 hokjes waargenomen zijn, worden de vindplaatsen hoksgewijs aangegeven, voor de andere geeft het getal tussen haakjes het aantal hokjes, waarin ze genoteerd zijn, terwijl ten slotte van elke soort aangegeven is wie er materiaal van heeft meegenomen voor herbaria. In deze aanduiding betekent: (G) GORTER, (Joh. J.) JOH. JANSEN, (J.W.) JANSSEN en WACHTER, (Jo) DE JONGH, (K) KLOOS, (Sch) SCHOENMAKERS,

(Si) SIERTSEMA, (Sl) SLOFF, (So) v. SOEST, en (V) VLIAGER. De verzamelde mossen bevinden zich in herb. (J.W.) en de gallen in herb. DOCTERS VAN LEEUWEN.

Achillea millefolium (155), *ptarmica* 25 11, 26 44, 47 44, 48 13, 31 (G), fl. pleno 16 31; * *Acorus* 17 31; *Aegopodium* (55); *Aethusa* (34); *Agrimonium Eupatorium* (149); *Agrostemma* 46 33; *Agrostis alba* (119), * *canina* 47 34, *vulgaris* (27); * *Alchemilla arvensis* 15 44, 47 44, 57 11, 12; *Alisma Plantago* (29); *Allium oleraceum* 18 41, 26 23, *vineale* 17 24, 25 12; *Alnus glutinosa* (27); *Alopecurus agrestis* (72) (Sch), *geniculatus* (16) * *pratensis* 17 31, 34 21; *Althaea officinalis* 15 42, 16 31, 24 34, 25 13, 26 32, 34 12, 35 13, (G); *Amaranthus Blitum* 46 33 (Sl, G), * *caudatus* 46 33 (K, G), * *hybridus erythrostachys viridis* 45 41 (Sl, G) * *retroflexus* 48 21; * *Ambrosia artemisiaefolia* 16 31 (G); * *Amelanchier canadense* (?) 38 32, 47 41 (V); *Anagallis arvensis* (90); * *Anethum graveolens* 46 33 (K); *Angelica* (30); *Anthemis arvensis* 25 11, 26 22, 35 14, 38 32, 33, 48 11, *cotula* 15 32, 33, 17 41, 37 44; *Anthoxanthum odoratum* (17); *Anthriscus silvestre* (42); *Apera Spica venti* (32); *Apium graveolens* (32); *Arenaria serpyllifolia* (42); *Arrhenatherum* (82); *Artemisia absinthium* 34 21, *maritima* (20) (Sch), *vulgaris* (45); *Asplenium Ruta muraria* 15 34, 16 31; *Aster* * *chinensis* 45 42, *Tripolium* (70) ook veel f. *discoidea* (G); *Athyrium filix femina* 47 33, 48 24, 42; *Atriplex latifolia* (85) (So, G), *litorale* 16 42, 17 12 (Sch, Sl) *patulum* (53) (Sch); *Avena caryophyllea* (17), *fatua* 34 24, *flavescens* (39), *praecox* 45 41, 43, 46 44, 47 31, 33, 34, 48 22, * *sativa* (18).

Ballota 47 14, 21, 33; *Barkhausia taraxacifolia* 15 32, 16 31, 43, 26 32, 34 21 (K, Jo?) komt zeker veel meer voor, maar was in deze tijd van het jaar niet te herkennen; *Batrachium* 48 14, *divaricatum* 18 31, 37 44, 46 43, *salinum* 35 41; *Bellis* (88); *Berula* 46 43; * *Beta vulgaris* 17 43, 25 12, 26 12, 22, 45 24, 41, 46 12, 33, 47 12; *Betula* 45 43, 46 42, 48 41, 56 22; *Bidens tripartitus* (42); *Blechnum* 47 33, 48 24, 41; *Brassica Napus* 36 21, *nigra* 15 41, * *oleracea* 17 43, 34 24, 45 24, 42, * *Rapa* 46 12; *Briza media* 16 31, 24 34, 34 12, 21, 36 41, 38 33, 57 11; *Bromus commutatus* 35 43, * *lepidus* 16 31 (J.W.), *mollis* (72), *sterilis* (23); *Butomus* 35 32, 36 12, 45 43, 46 11, 34, 43, 48 14.

Calamagrostis Epigeios (11), *lanceolata* 25 13; * *Calendula officinalis* 16 31, 25 41, 26 14, 45 42, 46 33, 47 31; *Callitriche* 35 14, 36 43, 37 43, 45 43; *Calluna* 46 42, 44, 47 21, 31, 48 24, 41, 42 (So) * *Caltha* 48 11; *Campanula rapunculoides* 28 11, 55 22 (Sch); *Cannabis* 16 31, 46 33 (Si); *Capsella Bursa pastoris* (162); Car-

damine pratensis (10); *Carduus crispus* 47 22, *nutans* (15) (Si), * *macrocephalus* 45 42, * *fl. roseis* 45 42 (K); *Carex* * *acutiformis* 16 31, 17 12, 25 11, *arenaria* 46 42, 47 33, 48 22, *distans* 16 31, 24 34, 34 12, 22, * *disticha* 18 41, *glaucia* 24 34, 25 11, *hirta* (12) * *leporina* 47 34, *muricata* 18 41, * *nemorosa* (54), *Pseudocyperus* 57 11, *riparia* 45 41, 43, 44, * *stricta* 48 12, 33; *Carlina vulgaris* 48 14; *Carpinus* 46 42, 47 11, 22, 48 11 steeds als heg, * *Carum Carvi* 18 11, 13, 38 24; *Centaurea Cyanus* 45 41, 46 42, 47 11, 22, 32, 33, 44, 48 33, 57 12, *jacea* (141) (G, So) *nigra* 15 32, 33, 34, 17 42, 18 41, 25 12, 42, 34 22, 35 13 (G, Jo, V) * *pratensis* 17 33, 26 23, 32, (So) v. Soest spreekt het vermoeden uit, dat heel veel van de als *jacea* genoteerde tot *pratensis* en *nigra* zullen behoren, mogelijk echte *jacea* in 't geheel niet voorkomt; * *Cerastium arvense* (16) * *semidecandrum* 45 41, *triviale* (116); *Ceratophyllum* * *demersum* 15 44, 35 14, 41, 46 33, 44, 47 22, *submersum* 17 43, 18 14, 34 24, 35 41, 37 43, 44, 38 33; *Chaerophyllum temulum* 18 14, 41, 26 13, 38 32, 48 11, 57 12; *Chelidonium* 25 23, 26 44, 35 12, 38 24, 46 11, 47 22, 48 22, 55 22; *Chenopodium album* (147), *ficifolium* (97) (G, V), *glaucum* 16 31, 17 11, 23, 43, 18 33, 26 44, 36 41 (Sch, Si, Sl), *hircinum* 26 32 (So), *leptophyllum* 16 31, 46 33 (G, Si), *murale* 18 11, 24 44, 46 33 (G, Jo, Sch), *polyspermum* (40) (G), *rubrum* (40) (Sl); *Chrysanthemum inodorum* (52), *leucanthemum* (56), *Parthenium* 18 33, 25 12, 46 33; *Cichorium Intybus* (21) (Si); *Cirsium arvense* (168), *lanceolatum* (126), *palustre* (16); *Clinopodium* 35 13; *Cochlearia Armoracia* 25 14, 26 41, * *officinale* 16 31; *Convolvulus arvensis* (128), *Sepium* (116); *Corylus* 27 42; *Corynephorus canescens* 46 42, 44, 48 24; * *Cosmos bipinnatus* 35 14, 45 42, 46 33; *Crataegus monogyna* (82) * *oxyacantha* 34 23; *Crepis biennis* 16 31, 26 23 (komt zeker veel meer voor), *virens* (139); *Cynoglossum officinale* 17 22, 41, 42; *Cynosurus cristatus* (83).

Dactylis glomerata (181); *Daucus carota* (179) * *Delphinium Ajacis* 26 23, 44, 45 42, 47 13, 14, (G, K, Sl, So); *Diploaxis murale* 16 33, 34, 25 22, 26 21, 36 21, 22, 31, (Jo) *tenuifolius* 26 14, 32, 34, 27 13, 45 24, 42; *Dipsacus silvestre* (51) (Sch); *Draba verna* 17 23.

* *Echium vulgare* 16 31, 43; *Elodea* 37 43, 38 14, 33, 48 14, 57 11; *Epilobium angustifolium* 24 44, 25 34, 26 14, 34 21, 22, 35 11, *hirsutum* (18) *montanum* 57 12, *palustre* 15 22, *parviflorum* (58) * *roseum* 16 31, *tetragonum* 16 31, 43, 35 14, 37 42, *virgatum* 35 44, 36 31; *Epipactis* * *latifolia* 38 44, *palustris* 24 34, 25 11; *Equisetum arvense* (130), * *limosum* 15 24, 17 12, *palustre* (35) f. *polystachyum* 25 41 (Si); *Erigeron acer* (11), *canadensis* (44);

Erodium cicutarium 16 34, 38 32, 45 42, 46 44, 47 31, 48 21, 56 22, *pimpinellifolium* (14) (G); *Erysimum Cheiranthoides* (30); *Erythraea Centaurium* 24 34, 25 11, 34 12, 24, 35 13, 38 33, 48 12, *pulchellum* 24 34, 35 13, 41 (G, V); *Eupatorium Cannabinum* (31); *Euphorbia exigua* (25) (G, Sch, Si), *Helioscopia* (91), *Peplus* (83) (G); *Euphrasia odontites* (77) (G), * *paludosa* 35 13 (K) *nemorosa* (11) * *m. fasciata* 35 13 (K), * *stricta* 47 34, 44, 57 11, 12.

Festuca arundinacea (130), *elatior* (10), * *Myurus* 16 33, *ovina* (10), *rubra* (65), *sciuroides* 47 14, 41; *Foeniculum* * *vulgare* 16 31; *Fragaria vesca* 18 41, 57 12; *Fraxinus* (60); *Fumaria officinalis* 18 12, 26 21, 41, 34 24, 38 33, 46 43, 47 43, 44, 48 11.

Galeopsis Tetrahit 16 43, 36 12, 38 32, 33, 47 11, 34, 41, 48 22, 57 11; *Galinsoga quadriradiata* 16 32 (Sch); *Galium Aparine* (56) *elongata* 47 14, *Mollugo* (44), *tricorne* 24 32, 46 22 (Sl), *palustre* (32), *verum* 38 42, 44; *Geranium dissectum* (48), *molle* (38), * *pratense* 17 23, *pusillum* (34), *Robertianum* 15 34, 16 31, 43, 18 32, 25 11, 26 14, 57 12; *Geum urbanum* 17 23, 18 32, 41, 38 32, 33, 47 41, 57 12; *Glaux* (44); *Glechoma* (130); *Glyceria distans* (37), *fluitans* (32), *maritima* (39), * *plicata* 18 32, 37 43, *spectabilis* (27); *Gnaphalium luteo-album* 38 33, *uliginosum* (26); *Guizotia abyssinica* 16 31, 46 33 (Jo, G).

Halimus portulacoides (19) (Sch); *Hedera* 16 31, 34 21, 47 41; *Heleocharis palustris* 15 34, 37 44, 38 14, 43, 44, 45 43, 47 21, 43; *Helianthus* * *annuus* 16 31, 36 12, 46 33, * *serotinus* 45 42, 46 33; *Helminthia* 16 43, 17 14, 31, 18 11, 24, 26 14, 21 (Si); *Helosciadium nodiflorum* (11) (G, Sch), * *repens* 18 41 (G, Joh J, Jo, K, Sch); *Heracleum Sphondylium* (14); *Hieracium* * *laevigatum* 48 22, *Pilosella* (27) * *angustius* (So), * *subvulgare* (So), *tricholepium* (So), * *vulgare* (So), *umbellatum* (12) * *commune* (So); *Hippurus* 47 44; *Holcus lanatus* (133), *mollis* (11); *Hordeum* * *jubatum* 45 42, *maritimum* 15 32, 16 32, *murinum* (75), * *sativum* 36 21, 46 12, 47 14, *secalinum* (16); *Hottonia* 48 12, 14; *Humulus Lupulus* (17) *Hydrocharis* 34 24, 35 14, 38 44, 46 33, 43, 44, 48 14; *Hydrocotyle* (14); *Hypericum perforatum* (60), *quadrangulum* 46 43, *tetrapterum* (43); *Hypochaeris* * *glabra* 38 32, *radicata* (43).

* *Ilex* 47 22, 48 11, 42; * *Illecebrum* 48 24; *Inula Conyza* 18 24, 41, 35 13, 32, 47 14, 41 (So, V); *Ipomoea purpurea* 46 33; *Iris Pseudacorus* (22).

Jasione 38 24, 46 42, 44, 47 21, 31, 34, 48 22, 41; *Juncus bufonius* (35) * *compressus* 47 22, *conglomeratus* 25 11, 35 11, 47 11, 48 22, 42, *effusus* (25), *Gerardi* (39), *glaucus* (85) (G), *lamprocarpus* (28), * *maritimus* 25 11.

Knautia (15).

Lamium album (47), *amplexicaule* (10), *incisum* (18) (Jo?, Sch, Si, V), *purpureum* (33); *Lampsana* (15); *Lappa minor* 18 41, * *notha* (58) (G); *Lathyrus pratensis* (35), *tuberosus* 16 33, 25 14, 26 12, 24, 34 21 (Sch, Sl); *Lemna arrhiza* 34 24, 35 14, 32, 38 23, 44, 47 22, 43, 48 11, (G, Sch, Sl, V) *gibba* (28), *minor* (79), *polyrrhiza* 34 24, 35 14, 32, 38 44, 46 43, 48 11, 57 11, *trisulca* (32); *Leontodon autumnale* (123); *Lepidium* * *ruderales* 18 32, 26 34, * *sativum* 17 22, 31; *Lepturus filiformis* 16 42, 24 34, 42, 43, 25 13, 32, 41, 34 22, 46 11; *Ligustrum* 16 31, 25 13, 26 22, 36 23; *Limnanthemum* 46 33; *Linaria Elatine* 47 43 (G, Jo, K, Sch) *minor* (12) (G, Sch, Si), * *Spurium* 26 21 (K, Si), *vulgare* (28); *Linum catharticum* 25 11, 35 13, *usitatissimum* (52) (Sch, Si); *Lolium multiflorum* (31), *perenne* (172), *temulentum* 16 13, 33, 46 33; *Lonicera Periclymenum* 46 44, 47 34, 57 12; *Lotus corniculatus* (34) (G), * *tenuifolius* (34), *uliginosus* (20); * *Luzula campestris* 38 32, 45 43, 47 31, 33, 34, 56 22; *Lychnis Flos cuculi* 38 32, 33, 45 43, 48 11, 14, 31, 56 22, 57 12, *vespertina* (26); *Lycium* * *barbarum* 16 34; *Lycopus europaeus* (28); *Lysimachia Nummularia* (31), *vulgaris* (16); *Lythrum Salicaria* (16).

Malva silvestris (38), *vulgaris* (19) (G); *Malus* * *pumila* 16 31, 17 24, 18 32, 26 23, 27 23, 35 32, 38 44, 45 22; *Matricaria Chamomilla* (170), * *discoidea* (63); *Medicago lupulina* (130), *maculata* 15 24, 16 13, 31, 34 21, *sativa* (42); *Melilotus arvensis* 25 13, 35 41, 36 31, 45 42, 46 33, *officinalis* 25 11, 26 14, 38 24, * *parviflorus* 17 41; *Melissa* 24 12, 26 11, (Joh. J, K, Sch); *Mentha aquatica* (104) * *hirsuta* (So, Sl), *arvensis* (49) (G, So), *verticillata* 38 31 (Sch), *velutina* (17) (G, Jo, K, Sl, So); *Mercurialis annuus* (13); *Mirabilis jalappa* 45 42 (Jo); *Moehringia* 57 12; *Molinia* 48 22, 24, 41, 42; *Myosotis caespitosus* 37 44, 38 33, 44, 47 22, 44, 48 11, *hispida* (11), *intermedia* (50), *palustris* 35 32, 38 44, 47 43, * *versicolor* 16 43, 47 44; *Myriophyllum* 15 42, 37 44, 38 44, *spicatum* 15 44, 18 32, 41, 35 41.

Nardus 48 24, 42; *Nasturtium amphibium* 17 11, 12, 37 43, 38 33, 47 44, 57 11, *officinale* (14), *palustre* (12) *silvaticum* (11); *Nicandra* * *physaloides* 46 21 (Sl); * *Nuphar* 48 14; *Nymphaea* 46 33.

Oenanthe fistulosa 47 43, 48 14, *Lachenalii* 48 14, *Phellandrium* (30); *Ononis spinosa* (114); *Orchis latifolia* 25 11; *Origanum* (16) (Sch); *Ornithopus perpusillus* 45 11, 43, 47 31, 33, 48 24, * *sativus* 38 32; *Orobanche minor* 17 43, 25 23, 26 23, 48 11 (Sch); *Oxalis* * *acetosa* 47 22, *corniculata* 16 31 (G, Jo, K, Si) * *atropurpurea* 17 41, 25 12, *stricta* (21) (G).

Panicum Crus Galli (22) *longisetum* 45 41, *lineare* 16 34, 38 32, 47 31, 48 21, * *miliaceum* 16 31, 26 34, 46 33 (Si), *sanguinale* 47 14; *Papaver Argemone* 34 24, 36 21, 37 43, 38 33, 46 42, 47 12, 14, *dubium* 26 23, 34, 34 24, 48 14, *Rhoeas* (137), *somniferum* 45 24; *Pastinaca* (131) (G, Sch); *Petasites officinalis* 45 24; *Phalaris arundinacea* (22), * *canariensis* 16 31, 46 33, * *Phaseolus vulgaris* 36 23; *Phleum pratense* (64); *Phragmites communis* (177) * *salina* 24 14, 25 22, 41, 34 21 (JW), * *latifolia* 25 41 (JW); *Picris* 16 33 (Sch); *Pimpinella* *magna* 18 14; *Pinus* * *silvester* 46 42, 47 31, 32, 33, 48 22, 24, 32, 41; *Pirus* * *communis* 16 31, 26 23; *Plantago Coronopus* (14), *lanceolata* (176), *met vergroende bloeiaar* 25 21, *major* (177), *maritima* (20), *media* 16 13, 18 11, 12, 13, 14, 23, 31; *Poa annua* (175), *pratensis* (69), *trivialis* (11); *Polemonium coeruleum* 16 31; *Polygonum* * *aequale* 37 43 (Sch), *amphibium* (41), *aviculare* (167), *Convolvulus* (93), * *cuspidatum* 16 31, *Fagopyrum* 16 31, 45 24, 46 33, *Hydropiper* (16), *lapathifolium* (85), *mite* (12), *nodosum* (17), * *patulum* 16 31 (G, Jo, So), *Persicaria* (116); *Polypodium* 26 32, 38 32, 57 12; *Polystichum Filix-mas* 38 32, 46 42, 47 31, 48 22, *eu-spinulosum* 38 32, 47 31, 43, 48 22, 42, 57 11, *dilatatum* 38 32; *Populus alba* (10), *canadensis* 16 44, 24 14, 23, 34, 41, 34 21, * *tremula* 46 42, 47 21, 41; *Portulacca* * *oleracea* 46 33; *Potamogeton crispus* 35 14, 37 43, * *natans* 48 14, *pectinatus* (22); *Potentilla anserina* (145), *argentea* 47 31, *procumbens* 38 23, 47 31, *reptans* (30), *Tormentilla* 48 22, 42; *Prunella vulgaris* (80); *Prunus* * *avium* 38 32, 47 21, 57 12, * *insititia* 45 22, *spinosus* (38); *Pteridium aquilinum* 48 22, 32, 41; *Pulicaria dysenterica* (113) (Sch), *met vergroende bloemen* 26 13 (Joh. J) *f. flosculosa* (Si).

Quercus Robur (20).

Ranunculus acer (136), *arvensis* 15 42, 44, 16 31, *bulbosus* (21), *Philonotis* (21), *repens* (144), *sceleratus* (20); *Raphanus raphanistrum* (16), *sativus* 36 22, 45 24, 41, 46 33, 47 14, 33; *Rapistrum* * *rugosum* 16 31 (Si); *Reseda lutea* 26 14, 34, *luteola* 26 14, 34, 45 42; *Rhamnus Frangula* 46 42, 47 34; *Rhinanthus major* 24 34, 34 24, 35 13, 57 12, *minor* 18 41, 26 24; *Ribes* * *Grossularia* 17 31, 26 12, 47 41; *Rosa canina* (67), * *cinnamomea* 34 21, * *dumetorum* 24 34, 46 33, 47 14, 34, 56 22, 57 12, *rubiginosa* 18 41, 25 13, 34 21, 47 41, 44, 48 12, *tomentosa* 34 24, 35 13, 14, 32 (G, V), *Rubia tinctoria* 25 23 (Sch); *Rubus* * *affinis* 46 44 (So), *caesius* (151), * *caesius* × *ulmifolius* 15 34, 26 12, 13, 34 12, 46 44, 47 14 (So, V), * *divergens* 47 13, 31, 56 22 (So), * *fissus* 47 31, 32 (So), * *gratus* 46 44, 47 31, 34, 56 22, 57 12 (So), * *plicatus* 46 44, 47 31, 56 22, * *nemorosa* 26 32, 36 12, 47 31, 57 12 (So) *ulmifolius*.

(76) (So, V) *Rubus*? 18 33, 41, 38 32, 33, 45 41, 44, 47 13, 33, 34; *Rumex Acetosa* (76), *Acetosella* (31), *conglomeratus* (74), *crispus* (97), *Hydrolapathum* (24), *maritimus* 26 44, 35 13, *obtusifolius* (37), *paluster* 15 34, 17 12, 24 14, 26 44, 37 43, 38 44, 47 21, *sanguineus* 47 13; *Ruppia rostellata* 17 43, 18 14, 34 21, 22, 35 41 (G, Jo, K, Sch, Si).

Sagina * *apetala* 15 42, 44, (G, Jo, K), *procumbens* (16), * *stricta* 24 34; *Salicornia herbacea* (35) (Sl); *Salix alba* (61), *amygdalina* (19), * *amygdalina* × *fragilis* 38 34, *aurita* (12) (Si), * *aurita* × *cinerea* 26 32, *Capraea* 18 21, 23, 32, 24 34, 26 12, 27 13, 28 14, 57 12, * *Capraea* × *purpurea* 38 34, 45 43, *cinerea* (54), * *purpurea* 17 12, 25 11, * *repens* 17 12, 25 11, 48 42, *viminalis* (23); *Sambucus niger* (31); *Samolus* 16 33, 17 12, 18 41, 25 11, 32, 26 24, 35 14, 43 (G, Sch); *Saponaria officinalis* 24 13, 26 42, 37 32, 34, 47 12, 43; *Sarothamnus* (23); *Scirpus maritimus* (95) vrij vaak als f. *compactus* en f. *monostachyus* (G), *silvaticus* 47 21, *Tabernaemontani* (25); *Scleranthus annuus* 38 32, 47 22, 32, 34, 48 11, 21, 24, 57 12; *Sclerochloa* * *Borreri* (11); * *Sclerochloa Borreri* × *Glyceria maritima*? 24 14 (Sl); *Scrophularia Balbisii* 15 41, 42, 47 43, 57 11, (G, Sl, V), *Neesii* 35 44; *Scutellaria galericulata* 46 43, 48 33?; *Secalis* * *cereale* 46 33, 47 31; *Sedum album* 48 14, 21, * *purpureum* 45 42, 48 21; *Senebiera coronopus* (102) (Si, V), *didymus* 45 42 (G, V); *Senecio* * *aquatica* 37 42, 47 33, *erucifolius* (129) (So, Si) *Jacobaea* (92), *silvaticus* 24 14, 38 32, 46 42, 44, 47 22, 32, * *viscosus* 26 22, 27 13, 36 31, *vulgaris* (107); *Setaria glauca* 16 31 (G, Si), *viridis* 38 32, 33, 46 33, 42, 47 14, 22, 48 11, 21, 56 22 (G, Si), * *italica maritima* 46 33 (K); *Sherardia* 34 22, 46 34, 47 43; *Silene noctiflora* 47 43 (G); *Sinapis arvensis* (61); *Sisymbrium Alliaria* 26 12, *officinale* (114), * *Thalianum* 47 21, 44; *Sium latifolium* 38 44, 46 44, 47 21, 44, 48 11, 12, 31, 33; *Solanum Dulcamara* (27), * *Lycopersicum* 16 31, 34, 17 42, 25 12, 45 42, *nigrum* (139), * *tuberosum* (13); *Solidago* * *canadensis* 16 31, 46 33, * *Virga aurea* 46 42, 44, 57 12; *Sonchus arvensis* (87), *asper* (121), *oleraceus* (126); *Sparganium ramosum* (12); *Spartina stricta* 24 21, 23, 25 13, 34 31 (Sch, V), *Townsendii* (21) (G, Sch, Sl, V); *Specularia speculum* 18 41 (Sch); *Spergula arvensis* (25); *Spergularia marginata* (31) (Sch), *media* (29), *rubra* 35 14, 46 11, *salina* 16 13, 18 31, 24 14, 25 24, 34 21, 35 13 (Sch); *Spiraea Ulmaria* (14); *Stachys arvensis* 46 34, 41, 47 21, 43, 44, *paluster* (40), * *silvaticus* 35 32; *Statice Limonium* (18) (Sch); *Stellaria glauca* 48 11, 31, 57 11, 12, *graminea* 45 43, 46 44, 47 13, 31, 57 12, *media* (130), * *uliginosa* 46 11, 47 31; *Stratiotes* 46 33, 44; *Suaeda maritima* (28) (G, Sch, Si); *Sym-*

phoricarpus albus 26 32; Symphytum officinale (81).

Tanacetum vulgare (38); Taraxacum officinale (161); Teucrium Scorodonia 46 42, 44, 47 31, 48 22, 41, 42; Thalictrum * flavum 47 44, 48 33; Thlaspi arvense (49); Thrinchia hirta (23); Thysselinum palustre 48 42; Torilis Anthriscus (87), nodosa 34 22, 47 44 (G); Tragopogon minor? 15 44, 47 12, pratense (61) (Sch); Trifolium arvense 38 32, 47 21, 22, 31, 48 21, 22, fragiferum (84), (G) hybridum (61), minus (21), pratense (159), procumbens 17 31, 34 22, 36 41, 38 32, 47 21, repens (162); Triglochin maritima (24), palustre (10); Triticum * litorale (104), * maritimum 16 42, 24 21, 41, 25 13 (Sch, V), repens (111), sativum 26 12, 34, 41, 42, 44, 27 23, 46 12, 47 12; Tussilago (110); Typha angustifolia (19), latifolia 13 24, 17 33, 37 44, 45 43.

Ulmus campestre (63), suberosa 16 31, 48 22; Urtica dioica (176), urens (46).

Vaccaria * parviflora 16 31; Valeriana dioica 38 33, officinalis (14); Verbascum Schraderi 15 32, 16 43?; Verbena officinalis (40), Veronica agrestis (52), Anagallis 15 34, 17 12, 33, 24 12, 27 11, 35 44, 37 43, 47 22, 43, arvensis (18), Buxbaumii (104), Chamaedrys 26 13, 23, 46 44, 47 31, 33, 57 12, hederifolia 15 23, 42, 44, 17 31, 33, 24 14, 32, 38 33, 47 43, * opaca 15 23, 43, 44, 26 13, 27 13, 46 22, 34, 48 14, polita (28), serpyllifolia 15 34, 25 21, 47 22, 43; Vicia angustifolia 16 31, 25 42, 26 24, 34 21, 46 43, 47 33, 57 11, Cracca (74), hirsuta 47 33, sativa 24 41, sepium 16 31, 48 32, tetrasperma 24 34, 41, 42, 35 13, 14, 41, 38 33, 47 33; Vinca * minor 18 41, 26 13; Viola canina 46 42, 44, 47 32, 33, 34, 48 41, 56 22, 57 12, odorata 16 31, 18 14, 32, 41, 26 12, 35 13, arvensis (19).

Zannichellia pedicellata 15 44, 26 32, 41, 36 43, 37 43, 45 22; Zea * Mays 25 12, 45 24, 46 12, 33.

Dit zijn 607 soorten en vormen, waaronder 134 nieuwe. Bekend waren uit dit gebied de volgende 31 soorten, die nu niet terug gevonden zijn: Armeria maritima, Arnoseris, Barkhausia foetida, Batrachium trichophyllum, Bupleurum tenuissimum, Cakile, Carex acuta, Clematis Vitalba, Conium maculatum, Datura stramonium, Dianthus prolifer, Erica Tetralix, Eryngium campestre, Ficaria, Filago minima, Galeopsis ochroleuca, Galium saxatile, Lepidium campestre, Malva moschata, Myrica Gale, Oenothera biennis, Orobancha rubra, Polygonum minus, Potamogeton perfoliatus, Rosa sepium, Scirpus fluitans, Sempervivum tectorum, Teesdalia, Torilis Helvetica, Triodia decumbens, en Veronica Beccabunga. Er zijn dus nu in totaal van 638 planten gegevens aanwezig. Wie de lijst nauwkeurig nagaat, zal

opmerken, dat er heel wat soorten bij zijn, die we niet elke dag gelegenheid hebben waar te nemen. Ik geloof niet te veel te zeggen, als ik beweer, dat deze excursie voor alle deelnemers soorten heeft opgeleverd, die nieuw voor hen waren. Zo is deze excursie èn voor de algemene kennis van de Nederlandse flora èn voor de individuele kennis der deelnemers (wellicht helaas met uitzondering van de bryologen!) een succes geweest.

Dordrecht, Januari 1938.

Ir A. W. Kloos Jr.
